

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref.
200504026 EO HI/an

JUSTISDEPARTEMENTET	
27 DES 2005	
SAKSNR.: 200504026	
AVD/KONT/BEH: LOV / EO / HI	
DOK.NR. 116	ARKIVKODE:

Vår ref.
04.06.00/inho

Dato
Oslo, 23. desember 2005

INNSTILLING FRA SYSEUTVALGET, NOU 2005:8 "LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET" - HØRINGSUTTALELSE FRA HivNorge (tidligere Pluss-LMA).

Vi viser til departementets brev datert 28. september 2005 og høringsbrevet. Herved følger høringsuttalelse fra HivNorge til utredningen og lovforslaget som Syseutvalget har lagt frem.

HivNorge er en interesseorganisasjon som skal ivareta hivpositive og aidssykes rettigheter og interesser i samfunnet, samt være talerør for organisasjonens enkeltmedlemmer.

Generelle betraktninger

At mennesker som lever med hiv ofte opplever seg diskriminert på grunn av sin hivstatus kommer frem i Fafos rapport "Levekår og livskvalitet blant hivpositive" som kom ut i 2002 (Fafo rapport 402). Det er også et gjennomgående trekk at mange hivpositive holder sin status skjult på grunn av frykt for diskriminering dersom de åpent går ut med status.

På denne bakgrunn er det viktig at Syseutvalget går inn for en definisjon av "*funksjonsnedsettelse*" som fører til at hivpositive omfattes av begrepet. Dette gir hivpositive som opplever seg diskriminert på grunn av hivstatus mulighet til å få prøvd saken. Minst like viktig er at mennesker som lever med hiv og er redde for å fortelle om status vet at dersom resultatet blir diskriminering så har de beskyttelse i en lov.

Hivviruset angriper og nedsetter kroppens immunsystem. Virusene kan føre til fysisk svekkelse som kan være grunnlag for diskriminering. Det er imidlertid ikke diskriminering på grunnlag av de fysiske følgene som påberopes mest hyppig. De fleste som lever med hiv og opplever seg diskriminert på grunn av andre menneskers frykt for smitte som hovedårsaken til den negative forskjellsbehandlingen. På bakgrunn av dette er vi meget positive til at utvalget ikke har valgt den medisinske definisjonen av "*funksjonshemming*". At også samfunnsskapte barrierer, så som fordommer, omfattes av loven er for vår medlemsmasse av viktighet. Det må i denne sammenheng også påpekes at vektleggingen av det forebyggende aspektet i lovforslaget er av stor betydning for mennesker som lever med hiv. Mye av den negative forskjellsbehandling som hivpositive opplever kan knyttes til uvitenhet. At arbeidsgivere og det offentlige pålegges en plikt til å arbeide forebyggende gir oss som interesseorganisasjon mulighet til å etterspørre tiltak for å motvirke fordommer rettet mot hivpositive.

Avslutningsvis under dette punktet ønsker vi å tiltre Syseutvalgets forslag om å nedsette et eget lovutvalg for å vurdere én felles lov mot diskriminering i Norge, jf. pkt 9.3.3.6 På tross av at alle kan rammes av hiv er det slik at enkelte grupper har en overrepresentasjon av hivsmittede. Dette gjelder først og fremst rusmisbrukere, homofile og innvandrere. Dette er grupper som i utgangspunktet er marginaliserte og i enkelte tilfelle vil det kunne være vanskelig å vite hva som var grunnlaget for den negative forskjellsbehandlingen. En felles lov mot diskriminering vil hindre avgrensingsproblemer mellom ulike grunnlag. På denne måten vil en sikre fokus på om det faktisk har skjedd diskriminering fremfor om diskrimineringen skyldes hivstatus, hudfarge eller seksuell orientering.

Kommentarer til de bestemmelser av størst betydning for hivpositive i lovforslaget

§ 1 Formål

Vi vil her spesielt fremheve viktigheten av bestemmelsens annet ledd som synliggjør at loven skal bidra til å nedbygge fordommer.

§ 2 Virkeområde

Å gi loven et bredest mulig saklig virkeområde er viktig for å sikre at vernet blir best mulig.

§ 3 Aktivitetsplikt

HivNorge er av den oppfatning av at en aktivitetsplikt er viktig for å kunne nå formålet med loven. Som nevnt innledningsvis er hovedårsaken til at hivpositive opplever seg diskriminert andre menneskers frykt for smitte. Denne typen holdninger og påfølgende atferd kan kun bekjempes med kunnskap. En aktivitetsplikt for det offentlige, arbeidsgivere og arbeidslivets organisasjoner vil være avgjørende i dette arbeidet.

§ 4 Forbud mot diskriminering

Når det gjelder denne bestemmelsen stiller vi oss tvilende til om vilkårene "dårligere" i andre og fjerde ledd og "særlig ufordelaktig" i tredje ledd er hensiktsmessige. Som påpekt flere ganger er hovedårsaken til at mennesker med hiv opplever seg diskriminert andre personers frykt for smitte. Dette resulterer blant annet i at flere av våre medlemmer har hatt negative erfaringer med helsevesenet i form av ekstreme og unødige smitteverntiltak. HivNorge ser klart behovet av at helsevesenet og andre instanser tar forholdsregler mot smitte. Det er de ekstreme situasjonene vi mener bør kunne rammes av en slik lov. Det oppleves som negativ forskjellsbehandling når en person kommer for å ta blodprøve og sykepleieren henter vedkommende på venterommet iført gult smittevernutstyr fra topp til tå.

Det er for våre medlemmer viktig å sikre at denne typen tiltak også kan rammes av loven. Det er imidlertid vanskelig å se at det å bli utsatt for eksempel smitteverntiltak faller inn under å "bli behandlet dårligere".

§ 5 Forbud mot trakassering

At det i loven er et klart forbud mot trakassering på grunn av nedsatt funksjonsevne er et viktig supplement til diskrimineringsforbudet.

§ 10 Plikt til individuell tilrettelegging

Denne bestemmelsen vil være viktig for mennesker som lever med hiv. Hiv er en diagnose med få objektive, generelle utslag. Hvordan sykdommen forløper for den enkelte vil variere. Tilrettelegging for mennesker som lever med hiv må baseres på den enkeltes funksjonsevne, ikke på diagnosen i seg selv. Plikten til individuell tilrettelegging ivaretar dette behovet. Spesielt må fremheves viktigheten av at arbeidsgivere pålegges et slikt ansvar. En av hovedkonklusjonene i den tidligere nevnte Fafo rapporten knyttet seg til nettopp dette. Rapporten fortalte at *"mange hivsmittede beskriver at det er slitsomt å holde seg frisk. Det bør vurderes tiltak for inkludering i arbeidslivet, særlig med henblikk på hvordan arbeidssituasjonen kan tilpasses den enkeltes behov"*.

§ 13 Arbeidsgivers opplysningsplikt i tilsettingssaker

På grunn av nye behandlingsmetoder har hiv/aids endret seg fra å være en dødelig sykdom til å være en kronisk diagnose. På 80 tallet utløste en hivdiagnose rett til uføretrygd. I dag ser vi at mange av våre medlemmer ønsker å fortsette å stå i arbeid eller de ønsker seg tilbake til arbeid etter en periode på uføretrygd. Flere rapporterer imidlertid om vansker med å få jobb

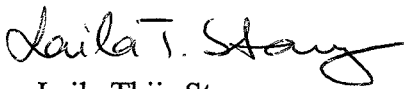
dersom de er åpne omkring sin hivstatus. Bestemmelsen om opplysningsplikten er et viktig virkemiddel for å etterprøve om diskriminering på grunn av hivstatus har funnet sted.

§ 14 organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig mv.

At det presiseres i loven at organisasjoner gis anledning til å opptre som fullmektig har en viktig signaleffekt. Vi vet at mange av våre medlemmer leser og holder seg oppdatert på lovtekster som angår deres livssituasjon. Dersom det kun følger av Tvistemålsloven at organisasjoner har rett til å opptre som fullmektiger vil denne informasjonen ikke nå ut til de som skal beskyttes av loven.

Ta gjerne kontakt dersom det er behov for mer informasjon relatert til de hivpositive situasjon.

Med vennlig hilsen
HivNorge

Laila Thiis Stang
Generalsekretær